

Wydział Nauk Pedagogicznych UMK

Ul. Lwowska 1, Toruń

Recenzja

dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej: dr Sylwestera Bębas, *Rola religii w procesie resocjalizacji*, w związku z przewodem habilitacyjnym wszczętym na WNP UMK.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. (Dz. U. Nr 196, poz. 1165), wskażę na osiągnięcia naukowo-badawcze (§ 4), oraz na dorobek dydaktyczny i popularyzatorski, a także na współpracę międzynarodową (§ 5) habilitanta.

Zainteresowania naukowe Habilitanta zaczęły krystalizować się po skończeniu studiów na kierunku pedagogika, specjalność resocjalizacja i profilaktyka społeczna, po rozpoczęciu pracy pedagogicznej najpierw jako: wychowawca, pedagog w placówce socjalizacyjnej i Ośrodku Interwencji Kryzysowej, następnie jako pedagog i profilaktyk w Stowarzyszeniu „Nadzieja Rodzinie”, oraz jako wychowawca w Schronisku dla Nieletnich oraz dzięki wieloletnim doświadczeniom badawczym i praktycznym a także w trakcie gromadzenia i opracowania materiałów do rozprawy doktorskiej nt. *Nauczanie Jana Pawła II kierowane do więźniów w percepcji osadzonych w zakładach karnych w Polsce*, którą napisał pod kierunkiem ks. prof. zw. dr hab. Jana Śledzianowskiego. Od początku jego działalności naukowej zainteresowania naukowe i związane z nimi publikacje koncentrowały się na resocjalizacji nieletnich, resocjalizacji penitencjarnej, roli religii w resocjalizacji, analizie nauczania Jana Pawła II do więźniów, dysfunkcjonalności rodziny, zagrożeniach i patologiach w rodzinie, zagrożeniach i patologiach w sieci. W tym okresie w latach 2005-2009 opublikował 7 artykułów w czasopiśmie naukowych m.in. w: „Przeglądzie Więziennictwa Polskiego”, „Wychowaniu Na Co Dzień”, „Auxilium Sociale Novum”, oraz 6 artykułów w krajowych monografiach naukowych.

Po doktoracie Habilitant napisał: 9 książek (5 do oceny), których jest autorem lub współautorem, 4 artykuły naukowe w czasopismach znajdujących się na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH) m.in.: „Ruch Pedagogiczny”, „Przegląd Religioznawczy”(w tym 2 do oceny), 7 publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych m.in.: "Известия Южного федерального университета ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ" (Czasopismo Południowego Okręgu Federalnego Uniwersytetu Nauk Pedagogicznych); Studium Vilnense”; „Историко – Правовой Часопис” (Historyczno-Prawne Czasopismo); „Здоровы лад жыцця”, (w tym 1 do oceny), 15 publikacji naukowych w czasopismach krajowych m.in.: ”Przegląd Więziennictwa Polskiego”; „Wychowanie Na Co Dzień”; „Auxilium Sociale Novum”; „Humanum International Social and Humanisti Studium; „Pedagogika Rodziny. Family Pedagogy”; „Lubelski Rocznik Pedagogiczny”; „Zabawy i Zabawki. Studia Antropologiczne”; „LABOR et EDUCATIO”; „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”; „Hejnał Oświatowy”; "Acta Scientica Academiae Ostroviensis"; „Homo et Societas. Wokół pracy socjalnej” (w tym 3 do oceny), 15 publikacji naukowych w zagranicznych monografiach naukowych opublikowanych w wydawnictwach m.in.: Kolegium Pracy Socialnej st. Elżbiety w Bratysławie; Kurskim Uniwersytecie Medycznym; Białoruskim Narodowym Uniwersytecie im. Maksima Tanka; Narodowej Wyższej Szkole Technicznej w Mińsku; Mogilewskim Narodowym Uniwersytecie im. A. A. Kuleszowa; Pronja Plius w Mińsku; Regionalnym Instytucie Rozwoju Edukacji w Grodnie; Mozyrskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. I. P. Szamjakina; Nesto-Istoria; Cambridge Scholars Publishing w Newcastle (w tym 2 do oceny), 82 publikacje naukowe w krajowych monografiach naukowych (w tym 14 do oceny), których jestem autorem lub współautorem, 10 haseł w słownikach, 2 współredakcje naukowe monografii zagranicznych opublikowane w wydawnictwach: Pronja Plius w Mińsku oraz Nestor-Istoria w Moskwie (w tym 1 do oceny), 20 redakcji i współredakcji naukowych monografii krajowych (w tym 3 do oceny), 1 opracowanie książkowe wykonane na zamówienie Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu.

Od 2009 roku czyli od obrony doktoratu Habilitant uczestniczył w: 10 zagranicznych konferencjach tematycznych wygłaszając referaty m.in. w: Wilnie, Preszowie, Mogilewie, Mińsku, Mozyrze, Utenie; 45 międzynarodowych i krajowych

konferencjach tematycznych w tym na wiodących Uniwersytetach w Polsce wygłaszając referaty; 13 zagranicznych konferencjach naukowych wygłaszając referaty m.in. w: Kursku, Mozyrze, Grodnie, Moskwie, Orenburgu, Mińsku; 61 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych wygłaszając referaty.

Kierował 6 projektami badawczymi i edukacyjnymi krajowymi m.in.: projektem pt. *Religijność wychowanków placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich i dorosłych*, realizowanym przez Wydział Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu; projektem pt. *Blaski i cienie współczesnej rodziny polskiej*, realizowanym przez Wydział Nauk Humanistycznych Wyższej Szkoły Handlowej w Radomiu; projektem pt. *Najlepsze programy praktyk pedagogicznych kluczem do profesjonalnego kształcenia nauczycieli*, realizowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; projektem pt. *Badania dotyczące patologii i komunikacji w świecie wirtualnym* - działalność upowszechniająca naukę, realizowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, decyzja nr 857/P -DUN/2012; projektem pt. *Służby społeczne wobec zagrożeń cyberprzestrzeni*, realizowanym przez Instytut Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie; projektem pt. *Nasilenie oraz uwarunkowania zagrożeń i patologii w rodzinie*, realizowanym przez Instytut Pracy Socjalnej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Brał udział w 4 projektach badawczych krajowych m.in.: w projekcie pt. *Religia w procesie resocjalizacji*, realizowanym przez Instytut Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; w projekcie pt. *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Diagnoza poczucia bezpieczeństwa ludności w województwie świętokrzyskim*, realizowanym przez Wydział Nauk Społecznych, Wyższej Szkoła Handlowa im. Bolesława Markowskiego w Kielcach; w projekcie pt. *Ryzykowne zachowania Polaków – edycja 2016*, realizowanym przez Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku - projekt 6/CPS/2014; w projekcie pt. *Cyfrowe dzieci - edycja 2016-2017*, projekt 1/ZPSiR AH/2015 realizowanym przez Centrum Profilaktyki Społecznej w Milanówku oraz w 2 projektach zagranicznych prowadzonych przez Mozyrski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. P. Szamjakina. Kierował 2 projektami realizowanymi we współpracy z przedsiębiorcami m.in. projektem nt. *Badanie rynku pracy regionu piotrkowskiego* realizowanym z Powiatowym Urzędem Pracy w Piotrkowie Trybunalskim oraz Ochotniczymi Hufcami Pracy w Piotrkowie Trybunalskim oraz projektem pt. *Bezpieczeństwo w warunkach*

zmian społecznych realizowanym z Mazowiecką Komendą Wojewódzką Policji z siedzibą w Radomiu oraz Komendą Powiatową Policji w Piotrkowie Trybunalskim.

Zorganizował i pełnił funkcję przewodniczącego komitetu organizacyjnego w 17 konferencjach krajowych i międzynarodowych, w 19 konferencjach krajowych i międzynarodowych był członkiem komitetu organizacyjnego, w 1 konferencji międzynarodowej pełnił funkcję sekretarza, był także członkiem komitetu organizacyjnego w 5 konferencjach zagranicznych organizowanych przez m.in.: Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet im. Lesi Ukrainki; Mogilewski Państwowy Uniwersytet im. A. A. Kuleszowa; Orenburski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny; Państwową Wyższą Szkołę Techniczną w Mińsku. Był członkiem komitetu redakcyjnego w 5 publikacjach przygotowanych przez m.in.: Mińską Narodową Wyższą Szkołę Techniczną; Wschodnioeuropejski Narodowy Uniwersytet im. Lesi Ukrainki. Od 2010 roku do chwili obecnej jestem członkiem rzeczywistym Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. W latach 2013-2015 byłem członkiem Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich.

Pełniłem funkcję promotora prac magisterskich. Łącznie wypromowałem 142 magistrów: na kierunku pedagogika 135 i na kierunku praca socjalna 7. Jako dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu sprawowałem nadzór nad działalnością studenckich kół naukowych działających na Wydziale m.in.: studenckiego koła badań społecznych, studenckiego koła wolontariatu, studenckiego koła młodych pedagogów. Był opiekunem naukowym koła naukowego resocjalizacji i pracy socjalnej - działającego w Wydziale Pedagogicznym w Wyższej Szkole Ekonomii, Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach. Pełnię funkcję opiekuna naukowego doktoranta. Odbił dwa staże naukowe w zagranicznych ośrodkach naukowych m.in.: w Universitat de les Illes Balears w Hiszpanii oraz w Utenos Kolegija na Litwie.

Podczas pracy na Uczelniach wielokrotnie pełnił różne funkcje w strukturach Uczelni, m.in. funkcję dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych, prorektora ds. dydaktyki i kadry, przewodniczącego Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, wiceprzewodniczącego Zespołu ds. Opracowania Programu Upraktycznienia Studiów oraz Realizacji Inicjatywy

Biznesowej oraz przewodniczącego Rady Wydziału Nauk Humanistycznych w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu. Pełnił funkcję rektora, przewodniczącego Senatu, przewodniczącego Rady Programowej Pracodawców, przewodniczącego Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej w Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim. Pełnił funkcję instytutowego koordynatora ds. organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki w Krakowie, członka Wydziałowego Zespołu Oceniającego, członka Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej oraz członka Zespołu ds. Nowych Efektów Kształcenia dla kierunku praca socjalna pierwszego i drugiego stopnia w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Był przewodniczącym Rady Fundacji KINIĄK – szczęściem się jest. Jest ekspertem Mazowieckiego Centrum Dialogu i Partycypacji Środowisk Gospodarczych. Był ekspertem podczas debat organizowanych w ramach programu Erasmus+, realizacja projektu „STOP CYBERPRZEMOCY!” nr 2016-1 -PL01-KA347-024580 oraz realizacja projektu „Nowe uzależnienia -nowe wyzwania” nr 2016-1-PL01-KA347-025786. Był autorem wielu programu studiów pierwszego i drugiego stopnia, recenzentem wydawniczym książek i czasopism. Za swoją pracę Habilitant był wielokrotnie nagradzany przez swoich przełożonych.

Za aktywność naukową od 2015 roku otrzymał 390 punktów (dorobek parametryzowany według biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie). Według bazy Google Scholar jego publikacje były cytowane 47 razy (h-index 4).

Przedstawiona publikacja Habilitanta: Rola religii w procesie resocjalizacji, jako książka habilitacyjna, podejmuje niezwykle ważną problematykę religii, jej znaczenia i roli w procesie resocjalizacji. Zgodnie z założeniem Autora ma ona wymiar teoretyczny i empiryczny. Treść poszczególnych rozdziałów jest tak uporządkowana i ułożona, aby postawiony problem główny: „Czy religia może sprzyjać resocjalizacji?” był ujęty wieloaspektowo i całościowo w kontekście historycznym i społecznym. Praca składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym z nich, zatytułowanym Znaczenie religii i kultury duchowej w procesie resocjalizacji, poddano analizie wybrane konteksty pedagogiki resocjalizacyjnej jako złożonego procesu modyfikacji osobowości człowieka i zmian w sferze świadomości i sferze zachowań. Ukazano miejsce pedagogiki resocjalizacyjnej wśród dyscyplin pedagogicznych, poszukiwano skutecznych sposobów wpływających na skuteczność resocjalizacji, podjęto problem personelu resocjalizacyjnego. Zwrócono uwagę na rolę duchowości w procesie resocjalizacji osób uzależnionych od substancji

psychoaktywnych i na posługę Kościoła katolickiego w służbie osobom uwięzionym. W rozdziale tym dokonano szczegółowej analizy nauczania papieży do więzionych i izolowanych w zakładach wychowawczych: Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka. W rozdziale drugim pt. Postawy moralne i religijne w resocjalizacji Habilitant powołując się na liczne opracowania wskazuje, że religia obejmuje całego człowieka i jest istotnym czynnikiem w procesie kształtowania osobowości; nawiązanie osobowej relacji z Bogiem ma charakter twórczy oraz staje się źródłem sensu życia i motywacji zachowania. Religia ukazuje i utrwala system wartości, daje poczucie bezpieczeństwa, które jest potrzebne do prawidłowego funkcjonowania osoby ludzkiej, szczególnie w sytuacjach trudnych, a do takich niewątpliwie należy utrata wolności. Rozdział trzeci nosi tytuł Religia w resocjalizacji osób pozbawionych wolności. Ukazana jest w nim najpierw rola duszpasterstwa więziennego w pracy penitencjarnej. Następnie Habilitant analizuje stosunek osadzonych do religii i ich religijność, aby w ostatnim podrozdziale ukazać opiekę religijną nad więźniami w świetle przepisów prawa. W rozdziale czwartym zatytułowanym Metodyczne konteksty oddziaływań religijnych w resocjalizacji, opracował zasady i metody resocjalizacji religijnej. Rozdział ten stanowi wprowadzenie do części empirycznej pracy. Habilitant prezentuje w nim programy profilaktyczne i resocjalizacyjne polskie oraz zagraniczne odwołujące się do twórczego oddziaływania religii na osobowość uwięzionych. Przedstawia także swój autorski program resocjalizacyjny określony jako: „Program resocjalizacji wynikający z nauczania Jana Pawła II”. Rozdziały teoretyczne odwołują się do aktualnej literatury przedmiotu, przedstawiając zróżnicowane, a przez to bardziej kompleksowe, ujęcia omawianej tematyki. Ostatni rozdział książki został zatytułowany Religijność i praktyki religijne wychowanków zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich. Habilitant przeprowadził badania na dużej grupie badawczej (997 podopiecznych z 32 zakładów resocjalizacyjnych dla nieletnich w Polsce). W badaniach zastosowana została metoda sondażu diagnostycznego i autorski kwestionariusz wywiadu oraz: kwestionariusz Siły Przekonań Religijnych Santa Clara, Skala Codziennych Doświadczeń Duchowych, Skala Religijności Personalnej, Skala Relacji z Bogiem, Kwestionariusz Pytań o Motywację, Kwestionariusz Wartości Religijnych oraz Kwestionariusz Moje Życie Religijne. W omówieniu narzędzi badawczych zawarte zostały teoretyczne podstawy metod i ich diagnostyczna wartość z podaniem autorów adaptacji. Użyta metodologia badań

i opracowanie wyników nie budzą zastrzeżeń. Autor w procedurze badawczej koncentruje się na istotnych dla pracy zagadnieniach wymienionych w pytaniach i hipotezach badawczych. Również sam opis procedury badawczej nie budzi zastrzeżeń. Układ zmiennych niezależnych i zależnych umożliwia prezentację uzyskanych rezultatów badań w sposób czytelny i zrozumiały. W kolejnych podrozdziałach ostatniego rozdziału książki zostały obszernie przedstawione wyniki przeprowadzonych badań. W tym rozdziale książki zawarte są założenia metodologiczne oraz charakterystyka badanej zbiorowości, uwarunkowania rodzinne, charakterystyka poziomu religijności, postawy badanych wobec podstawowych zasad moralnych i etycznych, religijność i praktyki religijne badanych. Omówienie rezultatów jest szczegółowe i wyczerpujące, nawiązuje do wyników innych badaczy zajmujących się podobną problematyką. Wskazuje to na rzetelne podejście Habilitanta do analizy badań własnych. Praca stanowi rodzaj kompendium wiedzy o znaczeniu religii w procesie resocjalizacji. Nowością w badaniach naukowych Habilitanta jest uaktualnienie problematyki religijnej w procesie resocjalizacji, zwrócenie uwagi na świadomościowy wymiar aktywności religijnej, poszukiwanie genezy przestępstwa i zmiany zachowania w kontekście funkcjonowania religijnego sprawcy. Zaprezentowana koncepcja naukowa resocjalizacji przez religię jest bardzo interesującą propozycją wzmocnienia i uzupełnienia tradycyjnych metod oddziaływania resocjalizacyjnego, a przez to szczególnie polecaną do wdrażania w praktykę resocjalizacji. Książka zawiera bogaty zbiór literatury (857 pozycji, w tym 72 obcojęzyczne). Habilitant wykorzystuje opracowania w języku angielskim, francuskim, niemieckim i włoskim, co stanowi bogate źródło wiedzy dla czytelnika zainteresowanego problematyką resocjalizacji. Może więc być przydatna dla studentów pedagogiki, psychologii, socjologii, prawa, a zwłaszcza dla praktyków, pedagogów i psychologów w instytucjach penitencjarnych oraz wychowawców schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych.

Analizując publikację habilitanta „Rola religii w procesie resocjalizacji”, nie znalazłem refleksji naukowej dotyczącej sensu praktyk religijnych badanej młodzieży, szczególnie w zakresie profilaktyki? Badana młodzież zarówno z miast jak i wsi, uczestniczyła w praktykach religijnych, dlaczego więc te praktyki nie zapobiegły popełnieniu przez nich przestępstwa? Praktyki religijne w chrześcijaństwie nie tylko „leczą”, ale też i „zapobiegają”? Część badanej młodzieży przejawiała także negatywny

stosunek do Kościoła. Czy dla takiej młodzieży można zaproponować „chrześcijańskie (religijne) metody resocjalizacji”?

Habilitant swoje osiągnięcia naukowe umieszcza w paradygmatach strukturalistycznym i interpretatywnym. Za K. Rubachą podkreśla, że paradygmat strukturalistyczny (lub normatywny), pozwala na wyjaśnienie deterministycznych zależności przy założeniu, że każda jednostka, zajmuje określone miejsce w strukturze społecznej, poddana jest oddziaływaniu obiektywnych czynników kształtujących jej los, oraz interpretatywny, pozwalający na interpretowanie zachowań badanych kształtujących się pod wpływem różnego rodzaju oddziaływań środowiskowych i mechanizmów kontroli, co umożliwia subiektywne ujęcie doświadczeń badanych.

Po lekturze dorobku Habilitanta mogę stwierdzić, że publikacje dr Sylwestra Bębasa dowodzą dobrego przygotowania do samodzielnej pracy naukowo-badawczej. Z pełnym przekonaniem muszę przyznać, że Habilitant posiada znakomitą orientację w literaturze przedmiotu oraz samoświadomość ważności przestrzegania pewnych rygorów metodologicznym w badaniach naukowych. To sprawia, że z konsekwencją i świadomie sięga do odpowiedniej literatury w celu konstruowania modelu badań, a następnie udowodnienia swych tez.

Przedstawiając uwagi o dorobku Habilitanta pragnę również podkreślić, że publikacje są przykładem umiejętnego łączenia zapatrywań teoretycznych z doświadczeniem praktyki wychowawczej w zakresie resocjalizacji, a także w zastosowaniu religii jako wartości stymulującej w resocjalizacji młodzieży trudnej, co nie jest zbyt częstym zjawiskiem wśród pedagogów resocjalizacyjnych. Warto zauważyć, że dorobek naukowy w celu uzyskania stopnia doktora habilitowanego jest znacznie obszerniejszy niż dorobek naukowy w celu uzyskania stopnia doktora.

Dorobek Habilitanta wnosi nowe obszary badawcze w kształtującą się subdyscyplinę jaką jest pedagogika chrześcijańska. Problematyka związana z tą subdyscypliną (dyscypliną) sytuuje się w szeroko pojętym dyskursie dotyczącym sposobów porządkowania nauk oraz metodologicznej charakterystyki pedagogiki jako nauki. Oprócz terminu „pedagogika chrześcijańska”, w polskiej literaturze przedmiotu występują inne nazwy: „pedagogika katolicka” (Jacek Woroniecki), „pedagogika chrześcijaństwa” (Mieczysław Gogacz), pedagogika chrześcijaństwa (Jerzy Bagrowicz), „pedagogika religijna (Ludwik Chmaj), pedagogika religii (Cyprian Rogowski),

„pedagogika teologiczna” (Marian Nowak). Z definicji proponowanych przez autorów można wyłonić trzy punkty zbieżne w rozumieniu pedagogiki chrześcijańskiej: jako nauki (dyscypliny naukowej), jako praktyki wychowywania oraz jako przednaukowej refleksji nad wychowaniem.

Dorobek Habilitanta nie jest teologiczny związany ze stałą formacją wychowanka, czyli z ukształtowaniem w wychowanku stałych form postępowania, czyli usposobień czy też sprawności, którymi będzie się on stale w życiu kierował. Jego dorobek mieści się w kategorii personalistycznej, to znaczy, że w procesie wychowania dobre przyzwyczajenia uzyskuje się dzięki częstemu powtarzaniu tych samych czynności (w wolności i godności wychowanka). Człowiek wychowany to ten który przyzwyczajony jest do dobrego. W badaniach Habilitanta dowiadujemy się, że wiele praktyk religijnych u młodzieży która popełniła przestępstwo, była powierzchowna (raz dwa razy do roku okazjnie). Stąd trudno jest powiedzieć, że młodzież która popełniła przestępstwo była wychowana po chrześcijańsku czyli była przyzwyczajona do pełnienia dobra.

Habilitant w swoich badaniach wykazał co należy zrobić (np. napisanie programu resocjalizacyjnego wynikającego z nauczania Jana Pawła II), aby przysposabiać do dobra wychowanków którzy są już po inicjacji popełnienia przestępstwa, ale potrzeba czasu i przygotowania odpowiednich liderów-wychowawców znających się na chrześcijańskim wychowaniu. Potrzeba studyjnych placówek, oraz szerokiej dyskusji także w środowisku Kościoła o chrześcijańskim wychowaniu młodzieży i zapobieganiu przestępczości. Jego dorobek naukowy jest dużym przyczynkiem w dalszym budowaniu subdyscypliny czy też dyscypliny naukowej jaką jest „pedagogika chrześcijańska”.

Analiza dorobku naukowego Habilitanta, upoważnia mnie do stwierdzenia, że mamy do czynienia z naukowcem rzetelnym, dobrze przygotowanym merytorycznie i warsztatowo do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej i dydaktycznej. Uważam, że recenzowane dokonania naukowe stanowią oryginalny wkład w rozwój pedagogiki, spełniając wymogi stawiane przewodom habilitacyjnym, określone w art. 17 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, i wnoszę o dopuszczenie dr Sylwestra Bębaso do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

